Andersen — Ksenija:

Svinčeni vojak.

Nekoč je bilo pet in dvajset svinčenih vojakov, samih bratcev, kajti vsi so bili uliti iz stare svinčene žlice. Čez ramo so imeli puško, gledali so naravnost predse in vsi so bili v enakih rdečih in višnjevih uniformah: res imenitno. Prva beseda, ki so jo začuli na tem svetu, je bila: »Svinčeni vojaki!« — Ves srečen jo je vzkliknil majhen dečko, ko je odkril pokrov. Vojake je bil dobil za rojstni dan in jih je takoj postavil na mizo v dolgo vrsto. Vojaki so bili — kot sem že povedal — vsi enaki, razen enega, ki je imel eno samo nogo. Zadnji je bil, pa je zmanjkalo svinca. Vendar je stal na svoji edini nogi tako trdno kot oni na dveh, in prav on je bil tisti, ki je postal imeniten.

Miza, kjer so stali ti vojaki, je bila polna igrač; najimenitnejše pa je bil papirnat grad. Skozi okenca se je videlo v sobane. Pred gradom so stala mala drevesa okrog jasnega steklenega jezera. Voščeni labodje so plavali po njem in so se zrcalili. To je bilo čudovito lepo. Najlepše je bila pa ljubka, drobna gospodična, ki je stala v odprtih grajskih vratih. Tudi ona je bila iz papirja, a oblečena je bila v lahko belo krilce, na ramah speto s sinjemodrim trakom. Nanj je bila prišita lesketajoča zlata roža, tako velika kot njen obrazek. Gospodična je rajala. Lepo zaokroženo je bila dvignila roke nad glavo, eno nogo pa je stegnila, da je vojak ni videl. Zato je mislil, da ima — takó kot on — eno samo nogo.

»To bi bila gospodinja zame!« mu je šlo po glavi, »toda silno je imenitna. Ona prebiva v gradu, jaz pa v navadni škatli, skupno s štiri in dvajsetimi bratci. To bi ne bilo bivališče zanjo. Ko bi se vsaj seznanila!«

Ležal je za tobačnico, ki je stala na mizi. Tako je lahko neprestano gledal v gospodično, ki je še vedno stala na eni nogi, ne da bi zgubila ravnotežje.

Zvečer je mali dečko pospravil svinčene vojake v škatlo in ljudje so odšli spat. Tedaj so pa igrače zaživele. Obiskovale so se, vojskovale, slednjič pa so pri-

redile ples. Svinčeni vojaki so razbijali ob škatlo. Tako radi bi bili poleg, pa niso mogli privzdigniti pokrova.

Leseni konjiček je dirjal po sobi, pisalo je skakalo in je čečkalo, da je kar škripalo. Bil je tak ropot, da se je zbudil celo kanarček ter pričel govoriti, in sicer v verzih. Le svinčeni vojak in mala plesalka se nista genila. Ona je stala na prstih z razprostrtimi rokami, on je pa stal strumno in ravno in jo je nepremično gledal.

Tedaj je udarilo polnoč in s truščem se je odprla tobačnica; pa v njej ni bilo tobaka, ampak le majhen črn škrat.

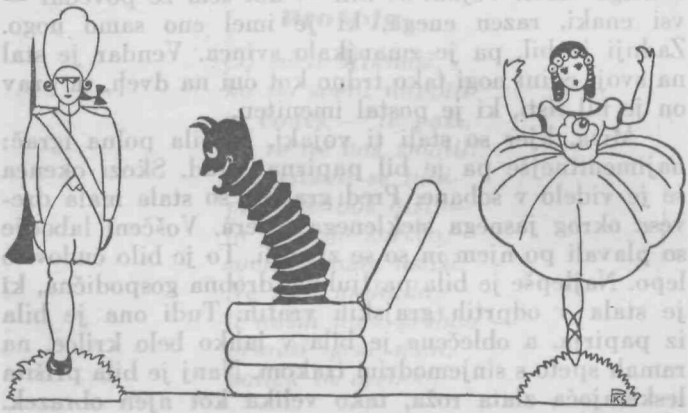

»Vojaček!« — se je režal škrat, »ne želi si tega, kar ni zate!«

Vojak pa, ko da ne čuje.

»Tudi prav, le počakaj jutra!« je dejal črni škrat.

Ko so naslednjega jutra otroci vstali, so postavili vojaka na okno. Tedaj se je zgodilo — bodisi, da je škrat tako začaral, bodisi zaradi prepiha, da se je odprlo okno in da je pahnilo vojaka na cesto. Strmoglavil je na tlak, da se mu je puška zarila v zemljo, edina noga pa je štrlela v zrak.

Mali dečko, vojakov gospodar, je sicer tekel na cesto in je vojaka iskal, vendar ga ni našel, dasi je skoro stopil nanj.

Ko bi bil le zaklical »Tukaj sem!« — toda, da bi oborožen, uniformiran vojak klical na pomoč, za to je bil preponosen.

Nenadoma je pričelo deževati. Vedno večje in gostejše so bile kaplje — prava ploha. V jarkih so zašumeli deroči potoki in voda je hlastala v kanale. Ko je ponehalo, sta prišla po cesti dva učenca. »Poglej no, tu pa leži svinčen vojak!« je vzkliknil prvi. — »Ta bo moral plavati!«

Iz papirja sta fanta naredila barčico, postavila vanjo vojaka in barčico spustila po jarku. Pa sta jo spremljala ob bregu in sta imela z igro največje veselje.

Ljubi Bog, kakšni ogromni valovi so udarjali ob barčico in kako brzo jo je nesel tok! Barčica se je zibala, plesala in se vrtela, da se je tudi vojaku kar vrtelo v glavi. A bil je vztrajen: še trenil ni z očmi, s povzdignjeno glavo je gledal naravnost predse in je stal nepremično s puško ob rami. Tedaj je barčica švignila pod neki obok. Tam je bilo temno ko v rogu.

»Kam neki plovemo?« je ugibal vojak. »To je gotovo začaral tisti črni škrat?«

V tem trenutku je priplavala za njim velikanska podgana, ki je živela v kanalu. »Stoj! Kje imaš vozni listek?« je vzkliknila. »Jaz sem višji preglednik!« — Vojak je ostal tih, nem, le tesneje je prijel za puško. Barčica je brzela dalje, podgana pa za njo. Joj, kako je škripala z zobmi, se jezila in vpila: »Drži ga! Drži ga! Nima voznega listka!«

A tok je odnašal barčico dalje in je vojak pogumno prestal tudi to nevarnost. Že je videl bledo svetlobo koncem kanala, tedaj je začul votlo grgranje vode, tako grozno grgranje, da bi bilo otrpnilo tudi najhrabrejše srce. Koncem kanala je padala voda v globino kakor pravi pravcati vodopad, in joj, prejoj — barčica je bila že tako blizu, da je ni bilo več mogoče ustaviti. Ubogi vojak se je držal hrabro, kar se je dalo. Nihče ne bi bil mogel reči, da je le trenil z očmi. Barčica pa se je zavrtela tri-, štirikrat v krogu, napolnila se do roba z vodo in se pričela potapljati. Že je stal vojak do vratu v vodi. Še kratek hip in premočena

papirnata barčica se je razpustila in valovi so se strnili nad vojakovo glavo. Zadnja njegova misel je bila na bodočo gospodinjo, ki je nikoli več ne bo videl, hkrati se je pa spomnil tudi tiste pesmi: »Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj nas več ne bo...«

Pa to še ni bil konec. Velika riba je pogoltnila svinčenega vojaka. Joj, kako temno je bilo v ribjem trebuhu, še temneje ko v kanalu, pa tudi tesneje! A naš junaček je ostal pogumen, s puško ob rami, raven in strumen, kot bi bil na paradi. Riba je švigala sem in tja in se je čudno zvijala. Potem se je umirila in naenkrat, ko da jo je blisk prešinil — in vojak je zagledal spet beli dan. Ribo so bili namreč ujeli in jo prinesli na trg. Tam jo je kupila kuharica. Doma jo je razparala in potegnila iz njenega trebuha z dvema prstoma svinčenega vojaka. Odnesla ga je v sobo, da se vsi načudijo čudnemu čudu, svinčenemu vojaku, ki je potoval v ribjem trebuhu, kot nekdaj Jona v somu.

Postavili so vojaka na mizo in — včasih se zgode res čudne stvari na tem svetu — bil je prav v tisti sobi, odkoder je bil padel skozi okno na cesto. Isti otroci, iste igrače. Vse na starem mestu. Tudi papirnati grad z ljubko malo plesalko. Stala je še vedno na eni sami nogi: dá, tudi ona je bila vztrajna! To je ganilo vojaka skoro do solz, a je vedel, da se to za vojaka ne spodobi. Le pogledal je na ono stran, pogledala je tudi ona na to stran in ostala sta oba tiha in nema.

Kar na lepem je pa zgrabil eden izmed dečkov vojaka in ga vrgel v peč, kar tako, brez pravega vzroka. Gotovo je bil tega kriv črni škrat iz tobačnice. Ognjeni zublji so objeli ubogega vojaka. Tedaj je začutil, da se topi, vendar je stal še vztrajno, s puško ob rami. Nenadoma je pa nekdo odprl vrata in prepih je dvignil malo plesalko. Kakor peresce je zletela naravnost v peč. Živo je vzplamtela in se sesula v kupček pepela. Svinčeni vojak pa se je stalil v malo svinčeno kepo. Ko je služkinja naslednjega jutra snažila peč, je našla med pepelom malo svinčeno srce. Od plesalke pa ni ostalo drugega ko zlata roža, vsa začrnela od dima in ognja.